
ประวัติศาสตร์การเมืองและบริบทการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ Political history and context of local administration in Si Sa Ket Province

สุรศักดิ์ จันทา¹/ ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ²/ ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์³

Surasak Chantha/ Piyaluk Potiwan/ Thiraphat Loiwirat

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Doctoral Student of Political Science Program, Faculty of Political Science and Public
Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

^{2,3} Advisor, Doctor of Political Science Program Faculty of Political Science and Public
Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

ได้รับบทความ: 13 ธันวาคม 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 20 ธันวาคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 22 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการเมืองการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งวาระทางการเมือง 2 สมัยติดต่อกันไป จำนวน 20 คน พบว่า ประวัติศาสตร์การปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ มีสถานการณ์บริบทที่คล้ายกับการปกครองท้องถิ่นทั่วไปของประเทศไทย ซึ่งในปี

พ.ศ. 2542 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นไทย ปัจจุบันบริบทการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษมีลักษณะการเชื่อมโยงกับฐานอำนาจนักการเมืองระดับชาติ การเมืองครอบครัว และการเล่นการเมืองแบบคนดีศรีสะเกษ วิถีเฉพาะหน้า รวมถึงกระแสคลื่นลูกใหม่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมุมมองของนักการเมืองท้องถิ่นมองถึงจุดเปลี่ยนเรื่องการใช้จ่ายเงินของนักการเมืองท้องถิ่นว่าเมื่อถึงจุดหนึ่งแล้วจะเกิดการอึดตัวของประชาชนในการเรียกร้องให้คนทำงานเข้ามาเป็นนักการเมืองทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง แต่ฐานอำนาจทางการเมืองที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกันจะยังคงฝังแน่นอยู่ในระบบการเมืองท้องถิ่นไม่เปลี่ยนแปลง หรืออาจเปลี่ยนแปลงในรูปแบบอื่น ๆ ได้

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์การเมือง, บริบทการเมือง, การปกครองท้องถิ่น, จังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

This research had the objectives to study the context of politics and local administration in Si Sa Ket Province. Which was the qualitative research using data collection methods by in-depth interviews with 20 key informants who were the local politicians that held political office for at least 2 consecutive terms, found out that: The history of local administration in Si Sa Ket Province had a similar context to that of the general local administration in Thailand, which in 1999 was considered an important turning point for the decentralization of Thai local government. At present, the local political context of Si Sa Ket Province is linked to the power base of national politicians. family politics and playing politics like a good person, “Si Sa Ket Withi Cha Poa Na” including the new wave of political change among ethnic groups and the elderly. The point of view of

the local politicians to the turning point of the use of the money of the local politicians that at one point, the saturation of the people will truly demand the politician that truly work for the people but political power bases that are interconnected will remain ingrained in the local political system unchanged or may be changed in other ways.

Keywords: Political History, Political Context, Local Government, Si Sa Ket Province

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นไทยเกิดขึ้นมานานโดยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของประวัติศาสตร์การเมืองไทยสมัยหนึ่งเรียกว่าเป็นยุคเปลี่ยนผ่านจาก “สยามเก่าไปสู่สยามใหม่ เปลี่ยนจากรัฐศักดินามาสู่รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์” โดยการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลมาจากการปฏิรูปการปกครองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (สุวิสต์ โภชนพันธ์ุ, 2547) และขยายไปยังส่วนภูมิภาคโดยนำระบบเทศบาลเข้ามาใช้ในการรวบอำนาจหัวเมืองเข้าสู่ส่วนกลางและมีมณฑลเทศาภิบาลเป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ทำให้เกิดการสร้างองค์กรใหม่ขึ้นมา คือ สุขาภิบาลเพื่อใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานการปกครองท้องถิ่นให้เป็นระบบ ซึ่งนำคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลท้องถิ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริในการที่จะปรับปรุงสุขาภิบาลให้มีลักษณะการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นในรูปแบบเทศบาล และได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2473 โดยเนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้กล่าวถึงลักษณะแนวทางการตั้งเทศบาลพร้อมทั้งพิจารณาสิทธิของประชาชนในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร ก่อนจะเข้าสู่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา

จังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ทางการเมืองมาอย่างยาวนาน เช่น ประวัติศาสตร์การต่อสู้ “กบฏผีบุญ” สาเหตุจากการปฏิรูปการปกครองทำให้เกิดการลุกขึ้นสู้ของชาวนาในจังหวัดศรีสะเกษ แต่ถูกปราบปรามอย่างหนักและถูกประหารชีวิตไปเป็นจำนวนมากจะเห็นได้ว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประชาชนจังหวัดศรีสะเกษยังมีการรวมตัวกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ในด้าน การเคลื่อนไหวทางการเมืองมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีกลุ่มประชาชนจังหวัดศรีสะเกษเข้าร่วมและมีบทบาทสำคัญด้วยเสมอ สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าชาวจังหวัดศรีสะเกษจะเป็นผู้ที่รักความสงบ มีลักษณะของความเป็นสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง แต่ก็ยังมีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้ได้ตลอดเวลา หากได้รับผลกระทบหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการเมืองหรือผู้ที่มีอำนาจ (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2556) นั้นหมายถึงประชาชนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษเป็นนักต่อสู้ทางการเมือง และไม่ยอมจำนนต่อการถูกกดขี่จากการเมืองในทุกระดับ ซึ่งอาจเป็นเหตุผลสำคัญที่นักการเมืองท้องถิ่นที่เข้าใจ เข้าถึง และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่สามารถยึดครองอำนาจทางการเมืองได้อย่างยาวนาน ซึ่งมีเพียงไม่กี่ตระกูล และทำให้งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์และบริบทการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นกับคนรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองและบริบทการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 2 สมัยติดต่อกันไป โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเนื้อหา นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

1. ขอบเขตการศึกษา

1.1 ขอบเขตพื้นที่การศึกษา ใช้เขตจังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่การศึกษา

1.2 ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา ครอบคลุมเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์การเมือง และบริหารการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

1.3 ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้ใช้ประชากรที่เป็นผู้น่าองค์กรท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษ 217 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ, 2564) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์การดำรงตำแหน่งวาระทางการเมือง 2 สมัยติดต่อกันไป จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ และข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของการเมืองการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีตของการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ และการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ ตำราวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2) การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์มีรูปแบบต่าง ๆ คือ (2.1) การสัมภาษณ์รายบุคคล จะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (2.2) การสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของการเมืองท้องถิ่นในลักษณะการตรวจทานข้อมูลและความทรงจำของผู้ให้ข้อมูล (2.3) การอิมิตัวของข้อมูล ในขั้นนี้จะเป็นกระบวนการของการตกผลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษานักการเมืองท้องถิ่น อดีตนายองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสังเกตการณ์ต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้เหล่านี้จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้หลักการตีความเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์แบบอุปนัยและนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้ นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการศึกษา

ประวัติศาสตร์การเมืองจังหวัดศรีสะเกษและบริบทการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษา พบว่า การเมืองของจังหวัดศรีสะเกษมีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ดังเช่นข้อมูลสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงพงศาวดารอีสานว่า ในปี พ.ศ. 2302 จุลศักราช 1121 ปีเถาะ เอกศก ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยา โดยหัวหน้าชุมชนช่วยได้มีการจับช้างและดูแลช้างให้แก่พระเจ้าเอกทัศ จนได้รับความดีความชอบโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็นนายกองหัวหน้าชุมชนช่วย โดยให้ตากะจะ เป็นหลวงแก้วสุวรรณ เชียงขัน เป็นหลวงปราบ เชียงฆะ เป็นหลวงเพชร เชียงปุม เป็นหลวงสุรินทร์ภักดี เชียงสี เป็นหลวงศรีนครเตา ควบคุมชาวช่วย ขึ้นกับกรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตากะจะขึ้นรับตำแหน่ง “พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน” ปกครองเมืองขุขันธ์สีมา ในปี พ.ศ. 2321 พระยาไกรภักดี

ศรีนครลำดวน (ตากะจะ) ถึงแก่กรรม จึงโปรดเกล้าให้ หลวงปราบ (เชียงชั้น) เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองนครลำดวนสืบต่อมา และตั้งท้าวอุ่นเป็น พระภักดีภูธรสงคราม เป็นปลัดเมือง พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (เชียงชั้น) ได้เลื่อนเมืองจากที่ตั้งเดิมมาตั้งที่หนองแตระ เป็นเมืองขุขันธ์

พ.ศ. 2325 “พระยาขุขันธ์ภักดีศรีนครลำดวน” เจ้าเมืองขุขันธ์ท่านที่ 3 เดิมชื่อ ท้าวบุญจันทร์ เป็นบุตรชายนางคำเวียง ตระกูลขุนนางจากเมืองเวียงจันทน์ที่ “พระยาขุขันธ์ภักดีศรีนครลำดวน” (หลวงปราบ) รับมาเป็นภรรยาและรับท้าวบุญจันทร์ เป็นบุตรบุญธรรม ต่อมาได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พระไกร” ผู้ช่วยเมืองขุขันธ์ และเมื่อ “พระยาขุขันธ์ภักดีศรีนครลำดวน” เจ้าเมืองขุขันธ์ท่านที่ 2 (หลวงปราบ) ถูกจำคุกที่เมืองหลวง “พระไกร” จึงได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ได้รับตำแหน่งเจ้าเมืองขุขันธ์ท่านที่ 3 ในบรรดาศักดิ์ราชทินนาม “พระยาขุขันธ์ภักดีศรีนครลำดวน” และมีเหตุการณ์กล่าวโทษพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (เชียงชั้น) ทำให้ท้าวอุ่นหรือพระภักดีภูธรสงคราม ปลัดเมืองขุขันธ์ในขณะนั้นไม่พอใจ (ท้าวอุ่น เป็นบุตรตากะจะ มีศักดิ์เป็นหลานของหลวงปราบ หรือเชียงชั้น) อีกทั้งเกิดความระแวงเกรงกลัวว่าตัวท่านอาจจะไม่มีความปลอดภัยในชีวิตตนเองและครอบครัวในฐานะที่อยู่ในตำแหน่งปลัดเมืองขุขันธ์ จึงต้องตัดสินใจเดินทางเข้าเมืองหลวง เพื่อกราบบังคมทูลขอแยกพื้นที่เมืองขุขันธ์บางส่วนไปตั้งเป็นเมืองใหม่ โดยกราบบังคมทูลขอแยกบ้านโนนสามขา สระกำแพง และทูลขอเป็นเจ้าเมืองด้วยตนเอง พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 ทรงเห็นใจและเห็นว่ามีความชอบธรรมมีเหตุมีผล จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะบ้านโนนสามขา สระกำแพงขึ้นเป็น “ศรีสระเกษ” และโปรดเกล้าฯ ให้พระภักดีภูธรสงคราม (ท้าวอุ่น บุตรตากะจะ) ปลัดเมืองขุขันธ์ ขึ้นเป็นเจ้าเมือง “ศรีสระเกษ” และโปรดเกล้าฯ ให้พระภักดีภูธรสงคราม (อุ่น) เป็นพระยารัตนวงศา เจ้าเมือง “ศรีสระเกษ” ทำราชการขึ้นตรงต่อนครราชสีมา การแยกเมืองออกเป็นเมืองขุขันธ์กับเมืองศรีสระเกษซึ่งทั้งสองเมืองต่างมีอิสระในการปกครอง ทำให้เมืองทั้งสองมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน และเป็นเมืองคู่กันตลอดมา จนกระทั่งมีการปกครองแบบจังหวัด จึงมีการลดฐานะเมืองขุขันธ์เป็นอำเภอ ช่วงเวลา

ดังกล่าวจึงถือเป็นหมุดหมายหรือจุดกำเนิด และพัฒนาการของการแยกเมืองศรีสะเกษออกจากเมืองขุขันธ์อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเมืองการปกครองในอดีตจะใช้สายสัมพันธ์ระดับเครือญาติ คนใกล้ชิดในการส่งต่ออำนาจการปกครอง เช่น บิดาส่งต่อถึงบุตร พี่ส่งต่อหรือสนับสนุนให้น้องหรือพรรคพวก ขึ้นปกครองเมืองแทนคนรุ่นก่อน การยกให้เป็นผู้สืบทอดอำนาจถือเป็นมรดกทางการเมืองซึ่งนับเป็นวัฒนธรรมการเมืองที่ฝังฝังจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน

วิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทยหลังจากที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 การเลือกตั้งครั้งนี้เป็น “การเลือกตั้งทางอ้อมครั้งแรกและครั้งเดียวของไทย” การเลือกตั้งทางอ้อม คือ การเลือกตั้งโดยเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตำบลก่อน แล้วสมาชิกสภาผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตถือเกณฑ์ราษฎรสองแสนคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน การเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ จำนวน 78 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ชุดนี้ สิ้นสุดเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2480 เพราะถึงคราวออกตามวาระที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนประเภทที่ 2 ได้แก่ ผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้งขึ้น มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 (อาร์วายที 9, 2540) จังหวัดศรีสะเกษมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งสิ้น 77 คน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดศรีสะเกษ คือ ขุนพิเคราะห์คตติ (อินทร์อินตะนัย) และนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด คือ นายปิยะฉัตร วัชรารณณ์ (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2556) โดยประวัติศาสตร์การเลือกตั้งทางการเมืองของจังหวัดศรีสะเกษ มีดังนี้

ตารางที่ 1 เขตการเลือกตั้งทางการเมืองของจังหวัดศรีสะเกษ

ปี พ.ศ.	เขตการเลือกตั้ง	จำนวน ส.ส.
2476	เขตที่ 1	1 คน (เขตละ 1 คน)
2480	เขตที่ 1	2 คน (เขตละ 1 คน)
2481	เขตที่ 1	
2491	เขตที่ 1	2 คน (เขตละ 2 คน)
2492		3 คน (เขตละ 3 คน)
2495		
2500/1		
2500/2		
2512	5 คน (เขตละ 5 คน)	
2518	เขตที่ 1	6 คน (2 เขต เขตละ 3 คน)
	เขตที่ 2	
2519	เขตที่ 1	
	เขตที่ 2	
2522	เขตที่ 1	7 คน (เขต 1 เขตละ 3 คน เขต 2 และเขต 3 เขตละ 2 คน)
	เขตที่ 2	
	เขตที่ 3	
2526	เขตที่ 1	8 คน (เขต 1 และเขต 2 เขตละ 3 คน ส่วน เขต 3 เขตละ 2 คน)
	เขตที่ 2	
	เขตที่ 3	
2529	เขตที่ 1	8 คน (เขต 1 และเขต 2 เขตละ 3 คน ส่วน เขต 3 เขตละ 2 คน)
	เขตที่ 2	
	เขตที่ 3	
2531	เขตที่ 1	8 คน (เขต 1 และเขต 2 เขตละ 3 คน ส่วน เขต 3 เขตละ 2 คน)
	เขตที่ 2	
	เขตที่ 3	
2535/1	เขตที่ 1	8 คน (เขต 1 และเขต 2 เขตละ 3 คน ส่วน เขต 3 เขตละ 2 คน)
	เขตที่ 2	

ปี พ.ศ.	เขตการเลือกตั้ง	จำนวน ส.ส.	
	เขตที่ 3	9 คน (3 เขต เขตละ 3 คน)	
2535/2	เขตที่ 1 เขตที่ 2 เขตที่ 3		
2538	เขตที่ 1 เขตที่ 2 เขตที่ 3		
2539	เขตที่ 1 เขตที่ 2 เขตที่ 3		
2544	เขตที่ 1	9 คน (เขตละ 1 คน)	
2548	เขตที่ 2		
2549	เขตที่ 3 เขตที่ 4 เขตที่ 5 เขตที่ 6 เขตที่ 7 เขตที่ 8 เขตที่ 9		
2550	เขตที่ 1 เขตที่ 2 เขตที่ 3		9 คน (3 เขต เขตละ 3 คน)
2554	เขตที่ 1		8 คน (เขตละ 1 คน)
2557	เขตที่ 2 เขต 3 เขตที่ 4 เขตที่ 5 เขตที่ 6		

ปี พ.ศ.	เขตการเลือกตั้ง	จำนวน ส.ส.
	เขตที่ 7 เขตที่ 8	
2562	เขตที่ 1 เขตที่ 2 เขตที่ 3 เขตที่ 4 เขตที่ 5 เขตที่ 6 เขตที่ 7 เขตที่ 8	8 คน (เขตละ 1 คน)

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (ม.ป.ป.)

จากตารางพบว่า ข้อมูลเลือกตั้งการเมืองระดับชาติของจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2476 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของจังหวัดและของประเทศไทย หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตย แบ่งการปกครองเป็นจังหวัดทั้งสิ้น 70 จังหวัด สามารถเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่หนึ่ง ได้ทั้งหมด 78 คน โดยส่วนใหญ่จะสามารถเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จังหวัดละ 1 คน มีบางจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มากกว่าหนึ่งคน เพราะจำนวนประชากรมากกว่าสองแสน โดยการเลือกตั้ง ตั้งแต่ครั้งที่ 2-26 เป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยประชาชนมีสิทธิ์เลือกตั้งลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยตนเอง (พิพิธภัณฑน์รัฐสภา, 2564) จนถึงปัจจุบัน

บริบทการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่มีมานานนับตั้งแต่เริ่มมีรัฐธรรมนูญ โดยเป็นแนวคิดที่ถือเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง

ตนเองภายในท้องถิ่นของตน ทั้งเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าจะสามารถลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ (ดาวานภา เกตุทอง, 2563) จังหวัดศรีสะเกษแบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 35 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 179 แห่ง การเมืองการปกครองท้องถิ่นถือเป็นการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เนื่องจากมีภารกิจสำคัญคือการจัดบริการสาธารณะให้แก่คนในท้องถิ่น ทั้งการสาธารณสุขมูลฐาน ความปลอดภัยในชีวิตและ สิ่งอำนวยความสะดวก (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2564)

สถิติการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดศรีสะเกษในปี พ.ศ. 2564 มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสูงสุดเป็นอันดับที่ 2 รองจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมากถึง 5,621 คน แบ่งเป็น ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 479 คน และผู้สมัครสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล 5,142 คน และ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวนผู้ใช้สิทธิ์สูงสุดของประเทศ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสระยาว อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ มีมากถึงร้อยละ 99.15 จากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 6,102 คน ออกไปใช้สิทธิ์ 6,050 คน นั้นหมายถึงการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษมีสูงมาก สะท้อนถึงการตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการเมืองของประชาชนจังหวัดศรีสะเกษ ในขณะที่ ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุดของจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นคนเดิมที่ดำรงตำแหน่งเกือบ 2 สมัยติดต่อกันไป (8 ปี) ในยุครัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สามารถกลับมาอยู่ในตำแหน่งได้อีกครั้ง เพียงร้อยละ 21.1 และอีกร้อยละ 78.9 เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ จากการสัมภาษณ์ประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่อยากเปลี่ยนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดูบ้าง เพื่อเปรียบเทียบการทำงานที่ผ่านมา อยากลองให้คนใหม่เข้ามาทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นหรือทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง หรือเลือกเพื่อให้เข้ามาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ผลกระทบจากการยึดอำนาจของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่มีต่อระบบการปกครองท้องถิ่น

การยึดอำนาจของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ไม่เพียงทำให้การเลือกตั้งระดับชาติหายไปเท่านั้น แต่ยังทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นหยุดลงเช่นกัน หลังจากการรัฐประหาร คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คสช. ที่ 85/2557 งดการจัดเลือกตั้งท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น รวมทั้งออกประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คสช.ที่ 86/2557 งดการเลือกตั้งท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร คือ สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) และสมาชิกสภาเขต (ส.ช.) จากประกาศของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทั้งสองฉบับส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทุกแห่งที่ปฏิบัติงานในขณะนั้นสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ลง และให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการสรรหาแทนการเลือกตั้ง ทั้งนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กำหนดให้ในสภาท้องถิ่นต้องมีข้าราชการหรืออดีตข้าราชการ ระดับชำนาญการพิเศษ หรือระดับ 8 หรือเทียบเท่าขึ้นไป อย่างน้อยสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งหมด ส่วนผู้บริหารท้องถิ่นให้ปลัดของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำปฏิบัติหน้าที่แทน และในปี 2558 จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หดตัวระลอกและจะมีการเลือกตั้งประมาณกว่า 1,000 ตำแหน่ง โดยหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ให้ผู้ที่หมดวาระลง รักษาการในตำแหน่งเดิมต่อไป จะไม่สรรหาคนใหม่เข้าไปทำหน้าที่ เหมือนที่เคยมีประกาศออกมาก่อนหน้า ส่งผลให้ผู้บริหารท้องถิ่นในขณะนั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อเป็นวาระที่ 2 แทนที่ รวมเป็นระยะเวลากว่า 8 ปี นอกจากนี้ยังให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการ นโยบาย ประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อย่างเคร่งครัด และกำกับดูแลและตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อย่างเข้มงวด ส่งผลให้การบริหารจัดการของท้องถิ่น

ถูกเรียกว่า “การบริหารจัดการแบบแช่แข็ง” ซึ่งถือเป็นการแทรกแซงและควบคุม การเมืองท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการตนเองได้ และนอกจากนี้ยังส่งผลให้ ประชาชนต้องพึ่งพานโยบายต่าง ๆ ที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกมา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นนโยบายแบบประชานิยม อาทิ โครงการประชารัฐ การปล่อยกู้ การแจกคูโปงในรูปแบบบัตรสวัสดิการ เป็นต้น

ปรากฏการณ์ทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษา พบว่า ปัจจุบันบริบทการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะที่เชื่อมโยงกับฐานอำนาจนักรการเมืองระดับชาติ เห็นได้จากนักรการเมืองท้องถิ่น ในหลายพื้นที่มีสายสัมพันธ์อันดีต่อนักรการเมืองระดับชาติ ถือเป็นการเอื้อผลประโยชน์ ต่อกันในการผลักดันให้ได้รับการเลือกตั้งทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติเป็นกลไก ความร่วมมือของบุคคลที่มีมายาวนานในลักษณะของการอุปถัมภ์แบบ “การเมือง ครอบครัวยุ” เป็นการเมืองที่ไม่ใช่เรื่องใหม่ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยครอบครัวยุการเมืองหนึ่ง อาจมีสมาชิกครอบครัวยุที่เป็นทั้งนักรการเมืองระดับชาติและนักรการเมืองระดับท้องถิ่น อยู่ในครอบครัวยุเดียวกัน มีหลายตระกูลที่มีเครือญาติเป็นทั้งนักรการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับชาติในครอบครัวยุเดียวกัน และมีการสืบทอดตำแหน่งทางการเมืองในพื้นที่ของ ตนเองเพื่อครองอำนาจทางการเมืองให้ยาวนานมากที่สุด การเมืองแบบคนดีศรีสะเกษวิถี เฉพาะหน้า คือ วาทกรรมในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือนักรการเมืองท้องถิ่น ในลักษณะของการเลือกคนดีเข้ามาเป็นตัวแทนเพื่อรับใช้ประชาชน แต่ในความเป็นจริงแล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงในการเลือกตั้งได้ตลอด อาทิ การให้คำมั่นสัญญาต่อผู้ลงสมัคร ว่า จะเลือกแน่นอน แต่เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งอาจมีการเปลี่ยนใจไปเลือกคนอื่นได้เสมอ เนื่องจากมีปัจจัยอื่นแทรกเข้ามา เช่น การได้รับค่าตอบแทนต่าง ๆ ที่สูงกว่า สิ่งเหล่านี้คือ ความหมายของคำว่า “วิถีเฉพาะหน้า” ในบริบทการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

กระแสคลื่นลูกใหม่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมุมมองของนักรการเมืองท้องถิ่นนั้นให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุจะมีความคิดในเรื่องของความรักภักดีต่อตัวบุคคลสูง

เช่น นักการเมืองท้องถิ่นท่านหนึ่งกล่าวว่า การเข้าหาผู้สูงอายุด้วยความอ่อนน้อมจะทำให้
ได้ใจของผู้สูงอายุแล้วหนึ่งคะแนน การสัมผัส กอดและพุดจาให้รู้สึกอบอุ่น จะได้คะแนน
เพิ่มขึ้นจากผู้สูงอายุ เมื่อได้ใจผู้สูงอายุแล้วการเปลี่ยนใจผู้สูงอายุเป็นเรื่องยากมาก เพราะ
หากผู้สูงอายุบอกจะเลิกแล้วก็จะรักษาคำพูด ซึ่งอาจมองไปถึงเรื่องค่านิยมและ
วัฒนธรรมของความกตัญญูต่อบุคคลที่ผู้สูงอายุมีต่อนักการเมืองที่ให้ผลประโยชน์
ต่อตนเอง นอกจากนี้กระแสของคลื่นลูกใหม่ในยุคปัจจุบันทำให้มุมมองทางการเมือง
มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ถูกส่งต่อกันมาหลายชั่วอายุคน อาจถึง
จุดเปลี่ยน อาทิ เรื่องการใช้เงินของนักการเมืองท้องถิ่น เมื่อถึงจุดหนึ่งแล้วจะเกิด
การอึดตัวของประชาชนในการเรียกร้องให้คนทำงานเข้ามาเป็นนักการเมืองทำงาน
เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง แต่ฐานอำนาจทางการเมืองที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน
ของตระกูลการเมืองอาจยังคงฝังแฝงอยู่ในระบบการเมืองท้องถิ่นไม่เปลี่ยนแปลง หรือ
อาจเปลี่ยนแปลงในรูปแบบอื่น ๆ ได้

อธิปรายผล

การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์การเมืองและบริบทของการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอแนะนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

ประวัติศาสตร์การเมืองและบริบทการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ
พบว่า ประวัติศาสตร์ทางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะพบว่า มีความคล้ายคลึง
ในการส่งต่อฐานอำนาจทางการเมืองการปกครองไม่เปลี่ยนแปลง โดยการเมือง
การปกครองในอดีตจะใช้สายสัมพันธ์ระดับเครือญาติ คนใกล้ชิดในการส่งต่ออำนาจ
การปกครอง เช่น บิดาส่งต่อถึงบุตร พี่ส่งต่อหรือสนับสนุนให้น้องหรือพรรคพวกในการขึ้น
ปกครองเมืองแทนคนรุ่นก่อน การยกให้เป็นผู้สืบทอดอำนาจทางการเมืองถือเป็นมรดก
ทางการเมือง ซึ่งนับเป็นวัฒนธรรมการเมืองที่ฝังแฝงจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน
สอดคล้องกับ เจมส์ อ็อกกี (2558) กล่าวว่า ครอบครัวยุคเมืองมักจะมีเป้าหมายมุ่งเน้น
ไปที่การถ่ายทอดมรดกทางการเมือง การยึดโยงครองระบบการเมืองในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

ให้เป็นพื้นที่ของตนเองในการสืบทอดอำนาจทางการเมืองกับการยึดครองระบบการเมืองท้องถิ่นกลายเป็นเรื่องธรรมดาของการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นในประเทศไทยที่มีการสืบทอดอำนาจและถ่ายอำนาจทางการเมืองให้กับทายาทของนักการเมืองในพื้นที่นั้นถือว่ามรดกทางการเมืองพบได้ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย และตระกูลการเมืองกำลังปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและคาดว่าจะมีบทบาทสำคัญในการเมืองไทยในทุกระดับต่อไปในอนาคต

ผลกระทบจากการยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีต่อระบบการปกครองท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการของท้องถิ่นถูกเรียกว่า “การบริหารจัดการแบบแช่แข็ง” ซึ่งถือเป็นภาวะการณ์แทรกแซงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ใช้ควบคุมการเมืองท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการตนเองได้ และนอกจากนี้ยังส่งผลให้ประชาชนต้องพึ่งพานโยบายต่าง ๆ ที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นนโยบายประชานิยมที่เกิดขึ้นเพื่อรักษาฐานอำนาจและความนิยมของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยออกนโยบายเพื่อเอาใจประชาชน อาทิ โครงการประชารัฐ การปล่อยกู้ การแจกคูโปงในรูปแบบบัตรสวัสดิการ สอดคล้องกับ ปฐวี ไซตอนันต์ (2564) กล่าวว่า ภายหลังจากการรัฐประหารใน พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ทำให้การปกครองท้องถิ่นกลายเป็นรัฐราชการ แทรกแซงและควบคุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการใช้ระบบบริหารและนโยบายใหม่เพื่อควบคุมผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นผ่านสิ่งที่เรียกว่า นโยบายประชารัฐและการบริหารส่วนภูมิภาค คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้รวมศูนย์อำนาจและควบคุมท้องถิ่นโดยการใช้นโยบายสวัสดิการ เช่น นโยบายประชารัฐ โครงการประชารัฐรักสามัคคี และโครงการการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ใช้นโยบายเหล่านี้โดยไม่ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องพึ่งอำนาจและทรัพยากรของคณะรัฐบาลรักษาความสงบแห่งชาติ

ปรากฏการณ์ทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ ปัจจุบันบริบทการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษมีลักษณะการเชื่อมโยงกับฐานอำนาจนักรการเมืองระดับชาติ เห็นได้จากนักรการเมืองท้องถิ่นในหลายพื้นที่ที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับนักรการเมืองระดับชาติ ในลักษณะของการเอื้อผลประโยชน์หรือผลประโยชน์ต่างตอบแทนกันในการผลักดันให้ได้รับการเลือกตั้งทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ ถือเป็นกลไกความร่วมมือของบุคคลที่มีมายาวนานในการอุปถัมภ์ สอดคล้องกับ กิติภูมิชัย วงศ์สนิท (2553) กล่าวว่า เครือข่ายฝักฝ่ายเป็นกลไกความร่วมมือของบุคคลที่เป็นเครือข่ายส่วนตัวที่มีสายสัมพันธ์ในการช่วยเหลือ สนับสนุนการหาเสียงของนักรการเมืองมาโดยตลอดระหว่างนักรการเมืองระดับชาติในพื้นที่กับนักรการเมืองท้องถิ่นที่มีการหล่อเลี้ยงโยงโยสายสัมพันธ์ด้วยการอุปถัมภ์ ค้ำจุนกันมาอีทธิพลและบทบาทอย่างมากในการช่วยเหลือทั้งนักรการเมืองระดับชาติ และนักรการเมืองท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จในเลือกตั้งทางการเมือง ทั้งนี้เครือข่ายเหล่านี้อาจเป็นทั้งฐานเสียงของนักรการเมืองระดับท้องถิ่นหรือนักรการเมืองระดับชาติก็ได้

การเมืองครอบครัว ถือเป็นการเมืองที่ไม่ใช่เรื่องใหม่ของวงการทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดศรีสะเกษจะพบว่าครอบครัวการเมืองหนึ่งอาจมีสมาชิกครอบครัวที่เป็นทั้งนักรการเมืองระดับชาติและนักรการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในครอบครัวครอบครัวเดียวกันเป็นการสืบทอดตำแหน่งทางการเมืองในพื้นที่ของตนเองเพื่อครองอำนาจทางการเมืองให้ยาวนานมากที่สุด สอดคล้องกับ ดอน เอ็ม เคิร์ท และคณะ (2532) กล่าวว่า อิทธิพลของครอบครัวนักรการเมืองที่มีต่อการลงสมัครการเมืองของคนรุ่นต่อไปไม่ได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นความจริงในปัจจุบันทั้งในระดับการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติที่สมาชิกครอบครัวหรือเครือญาติเป็นนักรการเมืองมากกว่าหนึ่งหรือสองคน และทายาทบางรุ่นได้รับตำแหน่งโดยการสืบทอดอำนาจมาจากญาติสายตรง ดังนั้น ครอบครัวนักรการเมืองจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัวที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองต่อจากบิดา หรือเครือญาติ เพื่อให้อำนาจทางการเมืองยังคงอยู่ต่อไป

กระแสนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมุมมองของนักการเมืองท้องถิ่นนั้นให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุจะมีความคิดในเรื่องของความรักภักดีต่อตัวบุคคลสูง ซึ่งอาจมองไปถึงเรื่องค่านิยมและวัฒนธรรมของความกตัญญูต่อตัวบุคคลที่ผู้สูงอายุมีต่อนักการเมืองที่ให้ผลประโยชน์ต่อตนเอง สอดคล้องกับฉัตรชัย เล็กบุญแกม และอดิพร เกิดเรือง (2563) กล่าวว่า กฎของความกตัญญูทวิเวท หรือ Generalized Norm of Reciprocity ที่เป็นตัวช่วยให้ความสัมพันธ์ในรูปแบบของระบบอุปถัมภ์สามารถคงอยู่เช่นนี้เป็นเวลานาน ดังนั้น เมื่อมีการจัดการเลือกตั้งขึ้น ผู้มีสายสัมพันธ์อันดีกับนักการเมืองก็มักจะให้ความชอบและเลือกข้างเพื่อให้ผู้ที่ตนเองสนับสนุนนั้น ประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งใจไว้

ข้อเสนอแนะ

นักการเมืองท้องถิ่นสามารถนำเอาผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งในครั้งต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการเมืองท้องถิ่นหรือการเมืองระดับประเทศ เพราะผลที่ได้จากการวิจัยเป็นที่ประจักษ์ในหลายมิติ หลายมุมมอง ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทพื้นที่ที่จะนำไปใช้ได้ เช่น การสร้างเครือข่ายทางการเมืองในระบบเครือญาติ การสร้างเครือข่ายการเมืองในระดับผู้นำชุมชน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ดาวนภา เกตุทอง. (2563). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 3(2), 1-24.
- ปฐวี โชติอนันต์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้บริบทการกระจายอำนาจในยุครัฐบาลของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (พ.ศ. 2557-2562). *วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal)*, 10(1), 1-22.
- ประเทือง ม่วงอ่อน. (2556). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ*. สถาบันพระปกเกล้า.
- พิพิธภัณฑน์รัฐสภา. (2564). *เรื่องเล่าการเมืองการปกครองไทย*.
<https://parliamentmuseum.go.th/2564/ar64-election-01.html>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (ม.ป.ป.). *สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ*.
<th.wikipedia.org/wiki/สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ>.
- สุวิสต์ โภชนพันธ์. (2547). *สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย*.
https://www.m-culture.go.th/sisaket/download/2021_ActionPlan_C1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ. (2564).
ข้อมูลการปกครอง.
https://www.ect.go.th/sisaket/ewt_news.php?nid=43&filename=index
- หทัยกาญจน์ ดรีสุวรรณ. (2564). *เลือกตั้ง อบต. 2564: ท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนที่สุด แต่การเลือกตั้งกลับ “เจียบเหงาที่สุด”*.
(<https://www.bbc.com/thai/thailand-59385213>)
- Kurtz, D. M. (1989). The Political Family: A Contemporary View. *Sociological Perspectives*, 32(3), 331–352.
- Ockey, J. (2015). *Thai Political Families: The Impact of Political Inheritance*. <https://golink.icu/VoZBUVg>

Authors

Mr. Surasak Chantha
College of Law and Government, Sisaket Rajabhat University
319 Thai Pantha Rd. Pho Sub-district Mueang District,
Si Sa Ket 33000
Tel: 08-1876-9618 E-mail: noksc5712@gmail.com

Miss Piyaluk Potiwan
Associate Professor, Ph.D.
Faculty of Political Science and Public Administration
Rajabhat Maha Sarakham University, 80 Nakhonsawan Rd.
Talat Sub-district, Mueang District, Maha Sarakham 44000
Tel: 08-1545-8756 E-mail: noksoda@gmail.com

Mr. Thiraphat Loiwirat
Associate Professor, Ph.D.
Faculty of Political Science and Public Administration
Rajabhat Maha Sarakham University, 80 Nakhonsawan Rd.
Talat Sub-district, Mueang District, Maha Sarakham 44000
Tel: 08-2305-8431 E-mail: thibom@hotmail.com